އަބްދުﷲ ޢަލީރާގެ ހަނދާނުގައި

ފެކަލްޓީ އޮފް މެނޭޖްމަންޓް އެންޑް ކޮމްޕިއުޓިންގެ އެންމެ ގިނަދުވަސްވީ މުވައްޒަފު، އާދެ! ޚިދްމަތަށް ޤަދަރުކުރެވޭ މަޤާމުގައި ހުންނެވި އަބްދުﷲ ޢަލީރާ، 26 ސެޕްޓެމްބަރ 2009 ދުވަހުގެ ފަތިހު ނިޔާވީ ޚަބަރު އަޅުގަނޑުމެން އަޑުއެހީ ހައިރާން ކަމާއި ހިތާމަޔާ އެކުއެވެ.

ޢަލީރާއަކީ ފެކަލްޓީ އޮފް މެނޭޖްމަންޓް އެންޑް ކޮމްޕިއުޓިންގެ ސަރުކާރުން އުފެއްދުމުގެ އެތޯރިޓީގައި ޚިދުމަތް ކުރައްވަމުން ވަޑައިގެންނެވި އެންމެ ގިނަދުވަސްވީ މުވައްޒަފެވެ. އަދި ސިވިލް ސާރވިސް އުފެދުނުތާނުން ކޮލެޖުގެ އިދާރީ އެންމެ އިސް މަޤާމުގައި ހުންނެވީ ޢަލީރާއެވެ. ތިޔަގޮތް ކުރިއަރުވައިދިނުމުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް ޢަލީރާ ޚާ މަސައްކަތެވެ. ތަނަށް ކުރިމަތިވި ވިއްސަގޮތަކާއި ޙާލަތްތަކުގައި ތަނުގެ މުސްތަޤުބަލަށް ހިތްހަމަޖެހިލައި ޢަލީރާ.

އާ ފެކަލްޓީއަށް މިވީ 18 އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ޢަލީރާގެ ޚިދުމަތް އާ މަސްލަހަތު ޙަޤީޤަތުގައި ވަރަށް ބޮޑު ތަފާތު ތެރޭގައި ގެނައި ބަދަލުތަކާއި، ސަރުކާރުގެ އުޞޫލުތައް މުރާޖަޢާކޮށް، ތަފާތު މަސައްކަތްތައް ހަރުދަނާ ކުރުމުގައި ބޮޑު ޚިދުމަތެއް ކޮށްދެއްވިއެވެ. މަސައްކަތްތަކާއި ހިތްވަރާއި އިޚްލާޞްތެރިކަމާއެކު ބޭނުންތެރި ޚިދުމަތްތަކެއް ދެއްވިއެވެ.

ޢަލީރާގެ ޚިދުމަތްތަކަށް ފާހަގަ ކުރަން ބޭނުންވާ ވާހަކަތަކެއް ވަނީ. އޭގެ ތެރެއިން ބައެއް ކަމެއް ފެނުނު ނިސްބަތުން ބޭނުން ކުރަމުން ގެންދެވި މެދުވެރިއެއް. ޢަލީރާއަކީ ޙަޤީޤަތުގައި ބަދަލު ނުގެނެވޭ ވަރަށް އަގުހުރި ފިކުރުތަކެއް ލިބިގެންވާ ބޭފުޅެކެވެ.

ޢަލީރާގެ ހުދުމަތްތެރިކަން ފާހަގަ ކުރުމަށް ކޮލެޖުން 28 ޖަނަވަރީ 2001 ދުވަހުގެ ހަނދުވަރުގެ ހުވާ ސާހިބު ކުރެއްވި. ޢިލްމީ ދާއިރާގެ ޢިލްމީ ހަޤީޤަތެއް ބަލައިގަނެވި ފާހަގަ ކުރެވުނު. މުވައްޒަފު ހޯދުމަށް ޚިދުމަތް ކުރަމުން ގެންދެވި ބޭފުޅަކު، ދަރިވަރުންނާއި، އަދި އުސްތާދުން އެކު ކުރެއްވި ބައިވަރު ކަންތައް. ސިލްސިލާ ދިރާސާއާ ގުޅުން ހުރި އެތައް ކަމެއް ކުރެއްވިއެވެ. ތިމާގެ ބައެއް ކުރިއަށް ދިޔައިރު މާ ފުރިހަމަކޮށް އަދާކުރެއްވި ކަންތައް.

އަޅުގަނޑުމެން ހަނދާން ކުރާ ޢަލީރާ

ހުރިހާ ކަމެއްގައި ހިތްވަރުދެއްވި، ހިތްހެޔޮ ބޭފުޅެއް، މުވައްޒަފުންނާއި ދަރިވަރުންނަށް ވަރަށް ގާތް ބޭފުޅެކެވެ. ކޮލެޖުގެ ކަންކަމުގައި ކުރިއަށް ދިޔައިރު ބައިވަރު ކަންކަމުގައި ބޭނުންވާ މަޝްވަރާތަކާއި ލަފާ ދެއްވި. ކޮލެޖުގެ ތާރީޚުގައި ފާހަގަކުރެވޭ ނަން.

ޢަލީރާ ކުރެއްވި ބޭނުންތެރި ޚިދުމަތްތަކުގެ ސަބަބުން ހަނދާން ވަނީ އަބަދުވެސް ކޮލެޖުގެ ތާރީޚުގައި ދެމިއޮންނާނެ. ޢަލީރާގެ ޚިދުމަތް ފާހަގަކުރުމަށް ކޮލެޖުން ހަދިޔާއެއް ދެއްވިއެވެ.

ޢަލީރާ ގެންދެވި މަސައްކަތްތަކުގެ ސަބަބުން އިދާރީ ނިޒާމު ތަރައްޤީކޮށް ހުރިހާ މުވައްޒަފުންނަށް ހިތްވަރުދެއްވި. ކޮލެޖުގެ ވެރިންނާ މުވައްޒަފުން ގުޅުވައިދިނުމުގައި ބޮޑު ދައުރެއް އަދާކުރެއްވިއެވެ.

މަރުޙޫމް ޢަލީރާގެ ދަރިންނާއި އާއިލާއަށް ހިތްވަރާއި ކެތްތެރިކަން ލިބިގެންވުމަށް އެދެމެވެ.

މާތްﷲ އެކަލޭގެފާނަށް ސުވަރުގެ

ދެއްވުން ނަސީބު ކުރެއްވުން އެދި ދުޢާކުރަމެވެ. ޢިލްމުވެރިޔާ ހެދި ދާނެ ތަނުން ސަލާމަތް ވުމަށް އަދި އެހެން ބައެއް ކަންކަމުގައި އެކަލޭގެފާނު ހިތްހަމަޖެހުމާއި ނިކަމެތިކަން ދިނުމަށް ދުޢާކުރަމެވެ. އާމީން!

- ހަސަން ޙަމީދު -

5. ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހަމަތަކާ އެއްގޮތަށް 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބުނެފައިވާ ކަންކަން ޕާސްކުރި ބިލު ނިންމުމެވެ.

6. ހަމައެއާއެކު މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނެފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން "ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހަމަތަކާ ޚިލާފުވާ ގޮތަށް ފާސްކުރާ ކަމެއް" ވިދާޅުވިއެވެ. ޤާނޫނީ ގޮތުން ބިލުގައި "ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހަމަތަކާ ޚިލާފު ގޮތަކަށް ބިލު ނިންމާ ފާހަގަކުރަން ވެއްޖެ" ވިދާޅުވިއެވެ. މިބިލު ފާސްކުރި ގޮތް ބޭނުން ކުރެއްވިކަމަށް ވެސް ބުނެފައިވެއެވެ.

7. ޤާނޫނުއަސާސީގެ ނަމަވެސް މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި ވަނީ "(ށ) ޤާނޫނެއް ހެދުމާ ގުޅޭ ގޮތުން ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމެއް ނެތް" ވިދާޅުވިއެވެ.

8. ޤާނޫނުއަސާސީއާ ހިލާފު ވާ ބިލުތަކުން ނިމޭނެ 38 ވަނަ މާއްދާގައި "ޤާނޫނުއަސާސީން ހުށަހަޅާ ކަންތައް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހަމަތަކާ ޚިލާފު **ފާސްކުރާ ބިލުތަކެއް ނުވާނެ ކަމަށާއި ޤާނޫނާ ހިލާފުވާ ގޮތަށް ބިލު ފާސްކުރުމަކީ** ޤާނޫނީ ގޮތުން ގަބޫލުކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫނެވެ."

މިމާއްދާގައި ފަރުމާކުރެވިފައިވާ އިބާރާތް ބަލާއިރު ނަސީހަތް ދޭ ބިލު ނުވަތަ ބިލުތައް ނޫނެވެ.

9. ޤާނޫނުއަސާސީ އުޞޫލުތައް ދޭހަކުރުމަށް ހުރި ގޮތަކީ ބަލައިގަތުމުގެ 45 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި މަޝްވަރާ ކުރެވޭނެ "މިފަދަ ކަމެއް" ގެނެވުމެވެ.

ޚިލާފުވާގޮތަށް ޤާނޫނުއަސާސީ ނިންމުމަށް އޮތް ގޮތަކީ ދުވަހުގެ އިރާދަތާއި ސަލާމަތީ ކަންތައް. އަދި މިކަމުގައި ބިލުތައް ފާސްނުވާ ކަމުގެ ބަދަލުގައި އިސްލާހުކުރެވޭ ގޮތަކީ ރަނގަޅުކޮށް ޤާނޫނުގެ ނިޒާމް ގާއިމު ވެގެންދާނެއެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހަމަތަކާ ޚިލާފުވާ ގޮތަށް ބިލުތައް ހުށަހެޅުމެވެ. ބަޔާން ކުރި "މިފަދަ ކަންކަމާ" ބެހޭގޮތުން، ޚިލާފުވާ ކަމުގެ އިތުރުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ ގަވާއިދު ޚިލާފުވާ ކަމުގެ އިތުރުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތެއް ނެތެވެ.

10. ޚިލާފަށް ހުށަހެޅުމާއި ގުޅިގެން ފާސްކުރާ ބިލުތަކަކީ ނިމިގެންދާ 46 ވަނަ މާއްދާގައި "މިފަދަ ކަންކަމުން" ޚިލާފު ބަޔާނުގައި ގުޅުމާ ވާނީ **ސިޔާސީ ބަދަލެއް ނުގެނެވޭ** ޤާނޫނުއަސާސީގެ ގުޅުމުގެ ޤާނޫނުން ވާނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ފާސްކުރުމެވެ." ޚިލާފު ބިލުތައް ފާސްކުރާއިރު ބަލައިގަތުމެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ. ނަމަވެސް މިދިޔަ ބިލު ޢަމަލު ކުރެވޭނެ.

11. ޚިލާފަށް ހުށަހެޅުމާއި ބިލުތަކާއި ދާއިރާގެ ބަދަލުތައް ހިމެނިގެންވާ 49 ވަނަ މާއްދާގައި "މިފަދަ ކަންކަމުން" ޚިލާފަށް ހުށަހެޅުމުގެ ނަމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ނުވަތަ ބަންދުކުރުމަށް ފަރުމާކުރެވިފައިވާ ބިލުތަކާއި ދާއިރާތައް ވާނީ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި **ޚިލާފުވާ ބިލެއް ފާސްކުރުމާއި** ބިލުތަކާއި ދާއިރާތައް ބަދަލުކުރެވޭ." ޚިލާފު ބިލުތައް ފާސްކުރާއިރު ބަލައިގަތުމެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ.

މަޖިލީހުގައި ފާސްކުރެވުނު ބަދަލުތަކަށް ޚިލާފު ބިލުތައް ފާސްކުރެވުން ޤާނޫނުއަސާސީ ހަމަތައް ނުވަތަ ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ގެނެސްދޭ ބަދަލުތަކާއި ދާއިރާތައް ހިމެނޭ ކަމަށް ނުވާނެއެވެ. މިފަދަ ބިލެއް ފާސްކުރެވޭ ކުރިމަތިވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބާވަތުގެ ފަރުމާތަކަކީ ބެލެނިވެރި ހަރުކަށިކަމެއް.

ދުނިޔޭގެ އެންމެ މަޝްހޫރު ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހިމެނޭ ބާބުތައް ބަދަލު ކުރެވޭނީ ރައްޔިތުންގެ ތާއީދާއެކު، ބަލައިގަތުމަށް ފަހުގައި ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ބަދަލުތައް ގެނައުމެވެ. ބިލުތަކަކީ ބޭސިކް ޤާނޫނުއަސާސީ މާއްދާތަކާ ތަފާތު ޤާނޫނުތަކެއް ކަމުގައި ވާތީ ގަވާއިދުތައް ރަނގަޅު ކުރުމަކީ މުހިންމު ކަމެކެވެ.